

REGISTERBLAD

Namn: Lars Hjelm

Datum: 2006-09-12

Område av riksintresse för naturvård i Uppsala län

Områdesnummer: NRO 03 064

Områdesnamn: STRANDÄNGAR MELLAN SKOGSHAGEN OCH TURSBO
(LANDHOLMSÄNGARNA)

Kommun: Enköping

Kartblad: 11 H SO

Area: Ca 100 ha

Naturgeografisk region: 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner: Mälardalens odlingsbygder

Landskapsform: Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora, fauna
-----------------	----------------	--------------

Värdeomdöme: Varierande naturbetesmarker med fuktäng, torräng och strandängar med art- och individrika växtsamhällen med arter som madrör, ängsruta, darrgräs, revfibbla, klasefibbla, sprängört, vattenstäkra, brunskära, jätTEGRÖE, blåsstarr, gul svärdsilja, rödkämpar, käringtand, rölleka, kummin, rödklint, gullviva, darrgräs och ängsgröe, flertalet av dem hävdgynnade. Strandängar och vassar med ett rikt fågelliv.

Huvudkriterier:

- A Område med framstående exempel på landskapstyper och utvecklingsförlopp
- C Område med hotade eller sårbara biotoper och arter
- D Område med rik flora och fauna

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, betydelse för flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Naturvårdsinriktad betesdrift. Restaurering av igenvuxna delar. Områdets värden kan påverkas negativt av upphörd eller vikande hävd av naturbetesmarker, tillförsel av näringsämnen och gifter, igenväxning, plantering av träd och energigrödor på jordbruksmark, byggelseexploatering, täkt, dikning.

Säkerställande: Naturreservat. Natura 2000 (delar av området). Klass II i Länsstyrelsens naturvårdsprogram. Klass 1 Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Klass 1 i Länsstyrelsens våtmarksinventering. Ingår i Länsstyrelsens "Odlingslandskap i Uppsala län" och i Naturvårdsverkets nationella bevarandepå för odlingslandskapet. Riksobjekt för kulturminnesvård.

Områdets huvuddrag:

Området ligger nedanför Sjöö slott i Enköpings kommun och utgör strandpartier ner mot Mälardalens viken i Gorran söder om Lårstaviken. Landholmarna bildar ett sammanhängande område av naturbetesmark. Själva holmarna är en grupp av låga, delvis blockrika backar av vilka två skjuter ut som uddar i Gorran. Dessa har tidigare varit öar. På backarna växer hagartade eller tätare bestånd av huvudsakligen ädla, äldre lövträd och björk. De lägre och nästan helt jämna partierna upptas till stor del av öppen betesmark.

I området finns naturtyperna öppen hagmark, sötvattenstrandäng och annan träd- och buskbärande hagmark. Växtsamhällena är art- och individrika och bland vegetationstyperna förekommer bland annat tuvåtäläng, högstarräng, rödvenäng och örtrik friskäng.

På öppna delar återfinns en zoneringsmed en frisk-fuktig äng – tuvåtäläng - högst upp och lägre ned finns högrötsäng-högstarräng och ut mot vattnet bladvass. Fuktängen domineras av tuvåtäl. Dessutom finns där sumpmåra, åkermynna, vitklöver, äkta förgätmigej och gåsört. Högröts-högstarrängen domineras av vassstarr och grenrör, men det finns genom näringsrikedomen även en hel del andra arter, bl.a. ett stort bestånd kalmus. En del av kalmusen går i frukt, vilket är ovanligt i Mellansverige. Vidare finns bl.a. strandlysing, gåsört, hästkräppa, sprängört, vattenstakra, brunskära, jättegröe, blåsstarr och gul svärdsblilja. Utåt avslutar en bladvassbård. I den södra delen av reservatet dominerar grenrör, annars är det ungefär samma typ av våtäng som i norra delen. Vid den nordligaste, större lövholmen återfinns närmast strandängen en torrare betesäng av rödvenstyp med bl. a. höstfibbla, rödkämpar, käringtand, rölleka, kummin, rödklint, gullviva, darrgräs, rödven och ängsgröe. De öppna hävdade markerna har också en rik svampflora med exempelvis blodvaxskivling, papegojvaxskivling och vit vaxskivling.

På strandängen vid Skogshagen finns en tydlig zoneringsmed grenrör högst upp, därefter sjöfräken och vassstarr, ännu längre ut bredkaveldun och kalmus, som i sin tur följs av bladvass. Andra fältskiktsarter är älggräs, kråkvicker, grusstarr, gul svärdsblilja, strandlysing, sprängört och hästkräppa. Videbuskar och klibbalsly börjar komma upp här och var.

Lövholmarna domineras av slutna, äldre skog med alm, ask och björk samt närmast stranden klibbal. Flera almar har dött på grund av almsjuka, vilket troligen har gynnat vissa arter som är knutna till död ved. Inslag av asp, lönn, ek, rönn, hägg, hagtorn och gran förekommer också, men mer sparsamt. I fältskiktet växer bl.a. hundkex, nejlikrot, brännässla, kirskål, ormbär, trolldruva och älggräs.

Området har ett art- och individrikt fågelliv med bl a häckande skäggdopping, brun kärrhök, vattenrall, mindre hackspett, gulärta, näktergal, trastsångare och härmsångare. Strandängen är sedan länge känd som en viktig rastplats för flyttande gäss och vadare, t ex sädgås, grågås, svartsnäppa, gluttsnäppa och grönbena. På strandängarna och i vassarna har bl.a. skedand, kornknarr, småfläckig sumphöna, trastsångare och skägges observerats. Möjligen häckar dessa arter vissa år.

Till kulturhistoriska värden i området hör grunder efter gamla ängslador. Markerna har också under lång tid varit fodermarker åt det kulturhistoriskt intressanta Sjöö slott från 1660-talet, med anor från 1400-talet.

Anmärkningar: Området har en förhållandevis svag hävd. Vissa områden är påverkade av gödsling.

Referenser:

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1986. Inventering av våtmarker i Uppsala län. Meddelanden 1986:1.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. Meddelande 2/1987.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1993: Ängs- och hagmarker i Uppsala län - Enköping och Håbo. Meddelande 1993:3.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1993: Odlingslandskap i Uppsala län. Meddelande 1993:4

Naturvårdsverket 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.

Upplandsmuséet och Länsstyrelsen i Uppsala län, 1984: Kulturminnesvårdsprogram för Uppsala län.

Stockholms ornitologiska förening och Upplands ornitologiska förening, 1999: Fågellokalerna i Uppland och Stockholms län.

Jordbruksverket: Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004